

Fikret Mualla'nın Moulin Rouge'un Önündeki Zarif Kadın Tablosunun Göstergebilimsel Çözümleme Yöntemi ile İncelenmesi

Semih Emin KAYA^{1*} Kerim LAÇINBAY²

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-İş Eğitimi, Ankara, Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 25.09.2024
Kabul Tarihi: 23.12.2024
Yayın Tarihi: 28.12.2024

Anahtar Kelimeler:

Plastik Sanatlar,
Resim,
Göstergebilim,
Fikret Mualla,
Eser Analizi.

ÖZET

Çağdaş Türk resminin önemli isimlerinden biri olan Fikret Mualla, yaşamının ilk yarısını Türkiye'de, geri kalanını ise Fransa'da geçirmiştir. Sanatsal varoluşunda çok önemli yeri olan Paris; sosyal yaşam, eğlence yerleri ile onun resimlerinde önemli bir ilham kaynağı olarak yer almıştır. Mualla'nın resimleri ağırlıklı olarak figüratif imgeler üzerine dışavurumcu ve renkçi bir anlayışla ortaya çıkmıştır. Bu yönleriyle dönemin Paris'inde en önemli ressamlar arasında yer bulmuştur. Araştırma kapsamında ele alınan "Moulin Rouge'un Önündeki Zarif Kadın" adlı eser; kompozisyon dili, renk anlayışı ve figür betimlemesi bakımından sanatçıyı temsil eden önemli yapıtlardan biridir. Bu eserdeki imgelerin anlamlandırılması ve imgeler arasındaki bağlantının kurulması ancak yapısal göstergelerin çözümlenmesi ile mümkündür. Bu bakımdan göstergebilimsel yöntem; göstergeleri inceleyen ve analiz eden bir bilimsel yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, göstergebilimsel yöntemden faydalanılarak, Fikret Mualla'nın ilgili eseri üzerinden göstergebilimsel çözümleme yapmak amaçlanmaktadır. Bu eser üzerinden Fikret Mualla'nın yaşamına, sanat hayatına baktığımızda önemli göstergelere ulaşılmıştır. Eser, göstergebilimsel olarak çözümlendiğinde kullanılan imgelerin Fikret Mualla'nın geçmiş yaşamından izler taşıdığına ulaşılmaktadır. Mualla, oluşturduğu coşkulu ve sevinç dolu resimde aslında geçmişinden, vatanına özleminden, eski dostlarından, annesinden ve otorite ile ilgili problemlerinden imgeleri dışavurmuştur.

Analysis of Fikret Mualla's Elegant Woman in Front of Moulin Rouge with Semiotic Analysis Method

Article Info

Received: 25.09.2024
Accepted: 23.12.2024
Published: 28.12.2024

Keywords:

Plastic Arts,
Paint,
Semiotics,
Fikret Mualla,
Artwork Analysis.

ABSTRACT

Fikret Mualla, a prominent figure in the field of contemporary Turkish painting, spent the initial half of his life in Turkey and the subsequent half in France. Paris, which played a pivotal role in his artistic development, served as a significant source of inspiration for his paintings, particularly in terms of the social milieu and locales of leisure. Mualla's paintings were primarily based on figurative imagery, employing an expressionist and coloristic approach. As a result of these factors, he was able to establish himself as one of the most significant painters in Paris during that era. The work titled "Elegant Woman in Front of the Moulin Rouge," which is the subject of this research is one of the artist's most significant contributions in terms of compositional language, color understanding, and figure depiction. In order to comprehend the images depicted in this work and establish a connection between them, it is essential to conduct an analysis of the structural indicators. In this regard, the semiotic method is employed as a scientific approach that examines and analyzes signs. This research employs the semiotic method to analyze the social and artistic life of Fikret Mualla. An examination of Fikret Mualla's life and artistic output through the lens of this work reveals significant insights. A semiotic analysis of the work indicates that the images employed therein bear the hallmarks of Mualla's personal history. In his exuberant and joyous painting, Mualla effectively conveys images from his past, evincing a profound longing for his homeland, nostalgic reminiscences of his friends, his mother, and his struggles with authority.

Bu makaleye atıfta bulunmak için:

Kaya, S., E., & Laçınbay, K., (2024). Fikret Mualla'nın Moulin Rouge'un önündeki Zarif Kadın tablosunun göstergebilimsel çözümlene yöntemi ile incelenmesi. *Konya Sanat Dergisi*, 7, 327-340. <https://doi.org/10.51118/konsan.2024.56>

***Sorumlu Yazar:** Semih Emin KAYA, semiheminkaya@gmail.com

GİRİŞ

Çağdaş Türk Resim Sanatının önemli isimlerinden olan Fikret Mualla, Cumhuriyet'in ilanından önce varlıklı bir ailenin çocuğu olarak İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Yaşamı doğumundan itibaren sorunlarla dolu geçen Mualla, annesinin İspanyol gribinden dolayı vefat etmesinden sonra suçluluk duygusunu yoğun bir şekilde hissetmiştir. Bu suçluluk hali futbol oynarken sakatlanmasının ardından, kendisine ve etrafına karşı öfke nöbetleri geçirmesine sebep olmuştur (Toros, 1986: 12). Annesinin ölümünden sonra babasının özel hayatı ile ilgili sorunlar onun İsviçre'ye gönderilmesine yol açmıştır. Okumak üzere gönderildiği İsviçre'de mühendisliğin kendisine göre olmadığını anlayan Mualla, resim eğitimi almak için Almanya'da Güzel Sanatlar Akademisi'ne kendi isteğiyle geçmiştir. Almanya'dan Türkiye'ye döndüğünde de hayatında çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır. Kendini var etmeye ve resim çizerek geçinmeye çalışan Mualla, babasının ölümünden ve nezarete düşmesinin ardından Türkiye'de daha fazla yaşayamayacağını düşünerek Abidin Dino'nun ayarladığı bir işten kazandığı parayla Fransa'ya gitmiştir (Dino, 1980: 80-86). Mualla'nın geri kalan yaşamı Fransa'da geçmiştir. Fransa'da yaptığı resimlerden sergiler açılmış ancak Mualla'nın payına cüzi miktarda paralar düşmüştür. Bu galeriler ile imzaladığı kontratlar sebebiyle yoksulluk ve alkolle dolu bir yaşam sürmüştür (Toros, 1986: 30-31). İkinci Dünya Savaşı da Mualla'nın Fransa'da geçirdiği hayatı zorlaştıran etkenlerden biri olmuştur. Fransa'da hayatının ilerleyen dönemlerinde Madam Angels adlı bir kadın tarafından korumaya alınan Fikret Mualla, Fransa'nın Reillanne köyüne yerleştirilmiştir. Reillanne'da başına hem gardiyan hem de bakıcı olacak bir kadın konmuş ve hayatının son yedi yılını burada huzur içinde geçirmiştir (Edgü, 1995: 89-90). Resim yapmaktan hiçbir zaman vazgeçmeyen Mualla yaşamının son anlarına kadar resim yapmıştır. 1967'de hayata veda eden Mualla'nın mezarı kendi isteğine uygun olarak 1974 yılında Fahri Korutürk ve Emel Korutürk tarafından Türkiye'ye getirilmiştir.

Türk Resim Sanatı İçerisinde Yeri ve Önemi

Fikret Mualla, Çağdaş Türk Resmi içerisinde incelendiğinde kendine özgü bir üslup oluşturmuştur. Almanya'da okuduğu dönemde Alman Ekspresyonizm'i hâkim akım olduğundan eğitimi süresince gördüğü veya şahit olduğu bazı sanatçılardan etkilendiği söylenebilir (Yasa, 1995: 46). Mualla'nın etkilendiği ressamlar arasında Matisse, Van Dongen ve Derain'i söylenebilir. Ancak Mualla bir akıma belirgin biçimde bağlı olmadan özgün resimler oluşturmuştur (Diğler & Soylu, 2023).

Sanatçı yetişkin döneminin büyük bir kısmını Fransa'da geçirmiş olsa da İstanbul özlemi her zaman içinde var olmuştur. Hıfzı Topuz ile yaptığı röportajda bunu şöyle dile getirmiştir; 'İstanbul gözümde tütüyor... On dört senedir hasretim memlekete, dostlara, ahbablara. Fakat korkuyorum. İstanbulda yaşayamayacağım gibi geliyor bana.' Fikret Mualla yaşarken Türkiye'de bazı eleştirmenler ve yazarlar onun temel Türk Kültürüne sahip olmadığını, Avrupalı bir ressam olarak anılmasının daha doğru olduğunu söylemişlerdir (Dino, 1980: 124). Mualla'ya Avrupalı bir ressam diyerek onu Türk Sanatından uzaklaştırmak doğru bir yaklaşım değildir. Fikret Mualla'nın Türk resmine katkısını anlatmak gerekirse, geçmişi taklit etmeden, hem natüromortlarıyla Türk sanatında yer edinmiştir hem de duygu ve bilgi çerçevesinde kadını, kadınlığı anlatmıştır (Dino, 1980: 125).

Resimlerinde Ele Aldığı Başlıca Konular ve Kompozisyon-Üslup Anlayışı

Fikret Mualla, resimlerinde çok çeşitli konuları ele almıştır. Sanatçının sanat hayatı İstanbul ve Paris dönemi olarak iki bölümde incelenebilir. İstanbul yıllarında, Haliç, mezarlıklar, cami avluları, İstanbul'un değerli semtlerini resmetmiştir (Topuz, 1995: 12). Mualla için Ayasofya ayrı bir öneme sahiptir, arkadaşları ile oturup kahve içtikleri, uzun uzun konuştukları ve resim yaptıkları bir yerdir. Ayasofya onların zihninde kültürel ve sosyal bir birleşim noktası olarak yer almıştır (Dino, 1980: 31-33). Bunların yanı sıra kitap resimleri de yapmıştır. Bunların arasında Nazım Hikmet'in "Benerci

kendini nasıl öldürdü?’’ isimli kitabı da vardır (Topuz, 1995: 12-13). Paris yıllarında ise, kafelerde oturanlar, iskambil oynayanlar, şarap içenler, barlar, natürmortlar, balıklar, limandaki tekneler, yaşlı insanlar, pazarlarda gezen kadınlar, sokaklarda balon satıcıları ve hayatın akışından bir kare gibi sunulan sokakları resmetmiştir. Paris döneminde ayrıca akıl hastanesinde bulunduğu sırada resmetmiş olduğu hayvan resimleri ve akıl hastalarını da sanatına dahil etmiştir (Topuz, 1995: 13). Fikret Mualla, Almanya’da aldığı Güzel Sanatlar Eğitiminin hayatındaki önemini kendi cümleleriyle şöyle ifade etmiştir “Asıl ressamlığımı Berlin’de Güzel Sanatlar Yüksek Mektebi Direktörü Prof. Von Arthur Kampf’a borçluyum’’ (Toros, 1986: 32). Sözlerinden de anlaşıldığı gibi Mualla Alman Ekspresyonizmini yerinde yaşamış bir sanatçıdır. Resimlerinde kübik bir biçim dili kullanmıştır. Bunların yanı sıra Mualla, kendini her yönden donatmış ve tek bir ekole bağlı kalmayarak özgün sanat üslubunu geliştirmiştir. Mualla’nın resimlerinde, Ekspresyonizm, Kübizm, Konstrüktivizm, Fovizm, Alman baskı sanatı izleri ve Kirschner’den Nolde’ye kadar değişen çeşitli bir çizgi kalitesi görülmektedir (Yaman, 1995: 46).

Eserleri genel çerçevede incelendiğinde özellikle kafe ve sokak kompozisyonlarında genel olarak açık kompozisyon kullanmıştır. Bu resimlerde normal seyrinde yaşayan insanlar bulunmaktadır (Şirin ve Coşkun, 2023). Resim göremediğimiz kısımlarda da devam ediyormuş hissiyatı vermektedir. Portre ve natürmort resimlerinde ise kapalı kompozisyon kullanmayı tercih etmiştir. Resimlerini çoğunlukla guaj boyayla yapmış, olabildiğince hızlı ve kararlı bir şekilde resimlerini tamamlamıştır. Kontür çizgileri belirgindir. Arka planda tek bir renk ile başlayan resimler ön plandaki figürleri de içine alır. Dolayısıyla arka plandaki renk genelde resmin hâkim rengi olmaktadır. Resimlerinde hâkim öge ise renktir. Figürlerin detaylarına veya kompozisyonun doğruluğuna odaklanmaktan çok, sanatçının o anki ruh halini yansıtabilecek renkler seçilmiş ve yerleştirilmiştir.

Resimlerinde Tercih Ettiği Başlıca İmgeler

Resimlerinde tercih ettiği başlıca belirgin imgeler bulunmaktadır. Bunların içerisinde ön plana çıkan “balon” imgesi çoğu resminde dikkat çekmektedir. Balon imgesi çoğunlukla çocukluk, neşe, sevinç gibi anlamlarla özdeşleştirilmektedir (Aydoğdu, 2021: 6-7). Ancak bu resimde sanatçı balon imgesini geçmişine, çocukluğuna, annesi ile geçirdiği güzel günlere, İstanbul’a, arkadaşlarına duyduğu özlemi ve hasret duygusunu yansıtmak için kullanmıştır. Figürlerin yüzleri ve detayları belirgin olmasa da görebildiğimiz “Monokl takan smokinli erkek figür” de birçok resminde bulunmaktadır. Bu figürü babası veya hayatı boyunca sorunlu olduğu bütün otorite figürleri yerine kullanmıştır. Genelde sokak ve kafe resimlerinde karşımıza çıkan “köpek” figürü de belirgin bir diğer imgedir. Köpek insana ve insanın yaşam alanına en yakın hayvanlardan biri olduğundan sanat yapıtlarında karşımıza çıkmaktadır. Dostluk, arkadaşlık, vefa, sadakat gibi anlamlarda kullanılmıştır (Keten, 2016). Mualla’nın resimlerinde de sadakat ve bağlılık anlamlarının pekiştirilmesinde kullanılmıştır. Genelde sokak veya belirli yerler resmedilirken kullanılan imgelerden biri de anne ve çocuk imgesidir. Anne imgesinin resmedildiği eserlerde yanında genellikle çocuk da bulunmaktadır. Bu, annesine olan özleme, annesiyle geçiremediği günlere olan bir hasret göstergesidir. Çocuk imgesi eğer etekli ve kısa saçlı gösteriliyorsa kendi çocukluğunu resmettiği anlaşılmaktadır. Sanatçının resimlerinde renkler büyük bir yer tutar ve genellikle kullandığı renkler; kırmızı, mavi ve sarı olarak görünmektedir.

Moulin Rouge’un Önündeki Zarif Kadın

Fikret Mualla’nın karakteristik öğelerini içeren bir eseri olan “Moulin Rouge Önündeki Zarif Kadın” adlı çalışması imgelerin detaylı çözümlemesi yapılmak üzere ele alınmıştır. Resimde yer alan Moulin Rouge Fransa’da bir kabaredir. Sarı bir fon üzerinde resmedilen kabare etrafında bir şehir silüeti ile resmedilmiştir. Resmin asıl odak noktası olan kırmızı fon üzerindeki figürler, Mualla’nın başlıca imgelerini üzerinde bulundurmaktadır. Kırmızının sarı üzerindeki hakimiyeti ve ön planda olması bu

resimde bastırılmış duygular ve bastırılmış bir güç gösterir (Itten, 1973: 134). Mualla'nın yaşamı süresince bu bastırılmışlık ve geri çekilmişliğin etkisi reddedilemez bir şekilde sanatçının hayatına yön vermiştir.

YÖNTEM

Göstergebilim ile Sanat Eseri Çözümleme

Göstergebilim kavramını doğru biçimde anlayabilmek için öncelikle göstergenin tanımını yapmak gerekmektedir. Gösterge; bir durum ya da olgu hakkındaki bilgiyi dolaylı yoldan iletmektir. Bu dolaylı yoldan ifade edilen bilgiyi aktarabilmek için de konu hakkında yetkin olmak gerekmektedir (Erkman, 1986: 8). Göstergebilimin 20. yüzyılda bir bilim dalı olarak kabul edilmesinin yanı sıra, önceki zamanlarda 'gösterge' kavramı farklı isimler tercih edilmiş ve üzerine düşünülmüştür (Erkman, 2005: 47). Göstergebilim dizgelerin okunmasına olanak sağlayarak anlamın oluşma sürecini tanımlayıp açıklayabilme niteliği olan bir bilim dalıdır (Ertan ve Sansarcı, 2017: 21).

Göstergebilim için anlam yaratan her şey çözümlenebilir. Bu; bir tiyatro oyunu, film, tablo veya edebi bir eser de olabilir. Göstergebilim, mitler, metaforlar ve kültürel kodlar aracılığıyla anlamı tekrar inşa eder ve bir üst dil aracılığıyla tekrar ortaya koyar (Civelek, 2020). Sanat yapıtı eleştirisinde bazı problemler ortaya çıkmaktadır. Görsel niteliklerinden dolayı sanat yapıtları, alımlayana göre farklı öznellikler edinmeye açık nesnelere sahiptir. İçerisinde buldukları bağlamla ve dizgeyle başka anlamlara gelmeye müsaittirler. Alımlayıcının esere bakmaya başlamasıyla içine girilen süreç içerisinde sanat eserinin anlam kazanmaya başlamasının yanı sıra bulanıklaşmaya başladığı da görülür. Göstergebilimsel çözümleme yöntemi kullanılarak aşırı yorumdan uzak, bilimsel çerçevede anlam çözümlemesi yapılır. Bu sanat eleştirisi sürecinin bir parçası haline getirildiğinde, ortaya daha nesnel ve kabul edilebilir bir yorum çıkar (Batu, 2014).

Göstergebilim içerisinde birçok farklı modeller ve yöntemler bulunmaktadır. Bu çalışmada Roland Barthes'ın göstergebilim çözümleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde anlamlama, düz anlam ve yan anlam olarak ele alınır. Barthes'a göre düz anlam, göstergenin neyi temsil ettiğini, yan anlam da nasıl temsil edildiği ile ilgilenir. Barthes'ın göstergebilim yöntemi dizgeleri takip ederek anlam arayışını sürdürür. Barthes şöyle söyler, "nerede anlam varsa orada dizge vardır" (Bircan, 2015).

BULGULAR

Moulin Rouge'un Önündeki Zarif Kadın Resmindeki İmgelerin Göstergebilim Çözümlemesi

Şekil 1

Moulin Rouge'un Önündeki Zarif Kadın, (Evrensel, 2018; URL-1)

Görsel (Biçimsel) Analiz

Sanatçı Adı: Fikret Mualla Saygı

Eser Adı: Moulin Rouge'un Önündeki Zarif Kadın

Malzeme ve Teknik: Kâğıt Üzeri Guaj

Ölçek: 49x64 cm.

Tarih: 1950-1970 yılları arasında yapıldığı düşünülmektedir.

Bulunduğu Yer: Net olmamakla beraber Paris'te özel bir koleksiyonda bulunduğu söylenmektedir.

Kompozisyon (Perspektif ve Tema): Tabloda yatay düzlemde sıralanmış kompozisyon unsurlarını şöyle açıklanabilir: Kırmızı renkli paralel düzlemde figür grupları, arka planda sarı renkli paralel düzlemde mimari yapılar, en arka plandaki paralel düzlemde ise, gökyüzü ve bulutları görülmektedir. Kompozisyonda yatay ve dikey unsurların dengeli bir şekilde verilmediğini, dikey kompozisyonun hâkim olduğunu söylenebilir. Eserde ufuk çizgisi ve büyüklük-küçüklük oranı kullanılarak oluşturulmuş bir perspektif anlayış bulunmaktadır. Eserdeki figürlerden kadın ve erkek figürü ön planda gözükmemektedir. Kadın figürü vurgulanmak istendiği için tablonun sağ tarafında büyük bir kısmı kaplamaktadır. Kadının makyajı ve giyimiyle üst kesimden biri olduğuna dair bir göstege niteliğindedir. Erkek figür ön planda olmasına rağmen, kadının hakimiyeti belirgindir. Ellerinde balon tutan bir kadın figürü ve iki çocuk figürü kompozisyonda geri planda görülmektedir. Bu figürlerde bir hareket hissiyatı verilmek istenmiştir. Geri planda olan figürlerin yüz ve ifade detayları belirgin değildir. Kişiliklerine dair herhangi bir detay göze çarpmaz.

Resim Düzlemi: Resimde renkler kullanılarak figürlerin ve mimari yapıların sıralandığı bir düzlem oluşturulmuştur. Figürler ve mimari yapılar perspektifin etkisiyle ön plandan arka plana doğru gidildikçe küçülmüştür. Bu resimde sanatçı perspektif anlayışı üzerinde değil, renk ve figürler üzerinde durmuştur.

Biçim: Tabloda insan figürleri, bulutlar, gökyüzü, güneş gibi doğal biçimler bulunurken; araba, mimari yapılar, aksesuarlar, balonlar gibi yapay biçimler de bulunmaktadır. Bu biçimler üç boyut kaygısı gözetilmeksizin, iki boyutlu, derinliksiz, hızlı ve bilinçli bir şekilde deforme edilerek resmedilmiştir.

Çizgi: Biçimleri birbirinden ayırmak için belirgin kontur çizgileri kullanılmıştır. Çevre ve figürlerin ayrımı bazen siyah bazen de beyaz kontur çizgileri ile sağlanmıştır.

Renk: Eserde renk olarak üç ana renk bulunmaktadır. Düzlemdeki kırmızı rengin yoğunluğu ve arka plandaki Moulin Rouge'da da kırmızı renk kullanılması, kırmızı rengin bulunduğu kısımlarda dikkat çekilmesini sağlamıştır. Özellikle vurgulanmak istenen öğeler eserde kırmızı rengin içinde ifade edilmiştir. Ön plandaki kadın figürün elbisesindeki ve gökyüzündeki mavi tonları kırmızı renkle kontrast oluşturmuştur. Kadın figürünün ve çocukların üzerindeki elbiseler beyaz renk kullanılarak oluşturulmuştur. Monokl gözlüklü adam, elinde balon tutan kadın figürünün elbiseleri ve araba siyah kullanılarak resmedilmiştir. Arka planda üzerinde mimari yapıları bulduran bir sarı renk hakimdir. Ayrıca resimde kırmızı, beyaz, yeşil, mavi ve gri balonlar bulunmaktadır.

Işık: Bu resimde renklerin tonlarını rahatlıkla seçebilmemize rağmen belirgin bir ışık ve gölge kullanımı görememekteyiz.

Ton: Resimde sıcak tonlar ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Özellikle kırmızıyı tek tonda görmemize karşı mavinin ve sarının açık ve koyu tonlarını tespit etmek mümkündür.

Doku: Resimde kullanılan malzeme ve resmin oluşturulma tekniği bakımından inceleyecek olursak, belirgin bir doku görülmemektedir.

Desen: Resimde örüntü oluşturacak detaylı bir desen bulunmamaktadır. Ancak Smokinli erkek figürün pantolonunda, şapkasında ön plandaki kadın figürün paltosunda tekrar eden gelişigüzel desenler bulunmaktadır.

Göstergeler

Göstergeyi oluşturan öğeler gösterilen ve gösteren olarak ifade edilmektedir. Gösterenler düzlemi anlatım düzlemini oluşturmaktadır. Gösterilenler düzlemi de içerik düzlemini oluşturmaktadır (Vardar ve Rıfat, 1979: 31). Yani gösteren söz konusu imgenin duyularımıza yansıyan anlamlandırma sürecinin başlamasını sağlayan ögedir. Gösterilen söz konusu imgelerin arkasındaki anlamlar ve kavramları ifade etmektedir (Ertan ve Sansarcı, 2017: 34).

Fikret Mualla'nın Moulin Rouge'un Önündeki Zarif Kadın eserinde resmedilen imgeler aşağıda birer gösterge olarak ele alınmıştır. Düz anlam, yan anlam ve derin anlam şeması ile çözümlemesi yapılmıştır.

Kırmızı zemin: Renk sembolizminde kırmızı zemin, ateşli bir duygu durumu, ışık, enerji özellikle eril enerji göstergesidir. Ayrıca Kandinsky'e göre kırmızı sınır tanımaz bir renktir, canlı, hareketli ve huzursuz bir etkisi vardır (Samur, 2019).

Büyük boyutlu kadın figür ve küçük boyutlu erkek figür: Tabloda boy hiyerarşisi bulunmasından ötürü bu iki figürün çözümlenmesi sürecinde bu dikkate alınarak yapılmıştır. Büyük boyutlu kadın figür, erkeğin üzerindeki hakimiyetini anlatırken, erkeğin kadına göre küçük resmedilmesi, erkeğin kadına ulaşmakta ve söz hakkı elde etmekte başarısızlığını, iletişimsizliğini göstermektedir.

Erkek çocuklar: Çocuk figürleri resimde kimliksiz olarak resmedilmiştir. Çocuk neşenin ve canlılığın göstergesi olmasına rağmen tabloda gördüğümüz çocukların cinsiyet kimlikleri olmaması,

üzerlerinde kız elbisesi bulunması neşeden önce kimliksizlik ve bastırılmışlığın göstergesidir.

Etek (erkek çocuklarda): Çocukların kimliklerini bulamamasının göstergesi olarak kullanılmıştır. Çocukların üzerinde etek bulunmasına rağmen saçları kısadır, yüz hatları ve yüz belirsizdir.

Balonlar: Balonlar çocukluk dönemine karşı bir özlem göstergesidir (Aydoğdu, 2021). Sanatçı özelinde ise çocukluğuna, futbol oynadığı ve annesi ile geçirdiği güzel günlere, İstanbul'a olan özleminin göstergesidir.

Sarı arka plan: Resimlerde genel olarak aydınlık, gündüz ve lüks, şatafatın temsili olarak kullanılır. Sarı renk ekspresyonizme dahil sanatçılardan olan Franz Marc tarafından güneşi ve aydınlığı sembolize edecek şekilde kullanılmıştır. Sarı renk Marc'a göre neşeli ve duygusaldır (Samur, 2019).

Smokin: Bir asalet göstergesidir. Üzerinde bulunduğu kişinin, bürokrasinin üst sınıflarında olan önemli biri olduğu konusunda çağrışım yaratır.

Beyaz gece elbisesi (kadın): Gece elbisesi kadında bakımlı ve gösterişli görünüm çağrışımı yapar.

Aşağıda Tablo 1'de eserin göstergebilimsel açıdan çözümlenmiş aşamasındaki göstergelere, göstergelerin düz, yan ve derin anlamlarına yer verilmiştir.

Tablo 1
Göstergebilim Anlam Çözümleme Şeması

Gösterge	Düz Anlam	Yan Anlam
Kırmızı Zemin	Renk	Işık, Enerji, Eril Enerji, Cinsellik, Aşk, Coşku, Hakimiyet
Kadın Figür (Büyük)	Canlı, Hacim, Boyut, Dişil	Hakimiyet, Cinsellik, Üstünlük Kurma, Ulaşılmazlık
Kadın Figür (Dadı)	Canlı, Annelik, Çocuk, Bakıcılık, Dişil	Sorumluluk, Merhamet
Erkek Figür (Küçük)	Canlı, İnsan, Eril	Erillik, Pasiflik, Geri Planda Kalmışlık, Sorumluluk Almama, Otorite
Çocuk Figürleri	Canlı, Yetişkin Olmayan, İnsan,	Neşe, Hareket, Korunmaya Muhtaçlık, Kabul Edilme İsteği, Masumiyet, Saflık, Kimliksizlik
Etek (Erkek Çocuk Üzerinde)	Giysi, Kadın Elbisesi	Kimliksizlik, Özgüven, Özsaygı, Uyumsuzluk, Zıtlık

Balonlar	Oyuncak, Dairesel Plastik Nesne	Özlem, Çocukluğa Özlem, Geçmişe Hasret, Anne Özlemi, Memleket Hasreti
Sarı Renkli Fon	Renk, Güneş	Aydınlık, Gündüz, Yaz Günleri, Bolluk- Bereket
Smokin	Giysi, Erkek Kıyafet	Saygınlık, Asalet, Soyluluk, Zıtlık
Gece Elbisesi (Kadın)	Giysi, Kadın Kıyafet	Özbakım, Bireysellik, Gösteriş
Moulen Rouge	Kabare, Gece Hayatı	Eğlence, Kendini Kaybetme, Cinsellik

Eser göstergebilimsel olarak incelendiğinde temel karşıtlıklar şeması Tablo 2.'de yer alan karşıtlıklar kapsamında ele alındığı görülmektedir.

Tablo 2

Temel Karşıtlıklar Şeması

Eril	Dişil
Otorite	Acizlik
Gurbet	Yurt
Hakimiyet	İtaat
Kimliksizlik	Benlik Algısı
Mutluluk	Mutsuzluk
Geçmiş	Gelecek
Kent	Kırsal

SONUÇ VE ÖNERİLER

Fikret Mualla yaşadığı hayatın büyük bir kısmını resim çizmeye ve sanatıyla ilgilenmeye adanmıştır. Yaşadığı dönemin Paris'inde sanatını kabul ettirmiş, eserlerindeki ustaca renk kullanımı, figür soyutlamaları ve dışavurumsal etkiler ile birçok kişiyi büyülemeyi başarmıştır. Yaşadığı akıl sağlığı problemlerinin de etkisiyle zor bir hayat yaşamış ancak bu zor hayatı ve nevrozlarını sanatla ve resimle dindirmeyi ve hayatta kalmayı başarmıştır. Ülkesinden uzakta geçirdiği yıllarını, İstanbul'u ve arkadaşlarını özleyerek geçirmiş, onlarla bağımlı hiçbir zaman koparmamıştır.

Mualla, Almanya'da okuduğu senelerde ekspresyonizmi içinde ve yerinde yaşamış, gözlemlemiştir. Emil Nolde ve Kirchner ile yadsınamaz çizgi ve üslup benzerliği de buradan geldiği düşünülmektedir. Almanya'da hocası olan Arthur Kampf atölyesinde ve okuduğu dönemde çevresinde dahil olduğu atölyeler sayesinde çizgisini ve bakış açısını geliştirmiştir. Yaşadığı dönemde Türk sanatında benzeri görülmemiş bir üslubu geliştirmesinde ve vefatından sonra dahi konuşulacak eserler bırakmasında Almanya'da geçirdiği zamanın etkisi çok büyüktür.

Fikret Mualla, sanatında hızlı ve çevik hareketlerle oluşturduğu resimlerde, ailesini, özellikle annesini ve babasının otoritesinin onun üzerinde bıraktığı yaraları resmetmiş, annesi ile geçiremediği ve sevgi eksikliği ile geçen hayatını resimlerinde buruk bir neşe ile izleyicilerine aktarmıştır. Resimlerinde kullandığı imgeler çözümlendiğinde ulaştığımız sonuçlardan yola çıkarak Fikret Mualla'nın geçmişindeki travmatik olayların; erkek olarak doğmasının kabul edilmeyip kız elbiseleri ile büyütülmesi annesinin ölümü karşısında duyduğu büyük suçluluk, ayağının sakatlanması sonucunda insanlar tarafından kabul görmeme ve alay edilme korkusu, ergenlik döneminde bu korku ile beraber gelişen aksi ve agresif tepkiler sonucunda babası tarafından İsviçre'ye sürgün edilmesi, ailesi ile kurduğu bağların zayıflamasına, hayatında arkasında hissedebileceği hiç bir desteğin kalmaması düşüncesinin doğmasına sebep olmuştur. Bu ağır olaylar sonucunda Mualla gerek duyduğu desteği fırçasında, kağıdında ve alkolde bulmuştur. Resimlerinde kullandığı figürlerin anlam çözümlemesinde görebileceğimiz gibi onun için otorite, güvenilir bir kavram olmuş, otoriteden her zaman zarar bekler bir halde yaşamıştır.

Sonuç olarak Fikret Mualla hayatını sanata adanmış üretken ve yaratıcı bir ressamdır. Resimlerindeki imge zenginliğinin onun yaşadığı travmatik olaylardan ve sarsıntılı geçmişinden kaynaklandığı düşünülmektedir. O'nun resimlerine ilk bakıldığında; figürlerinde neşe, sevinç gibi pozitif duygular görülebilir. Derine inildiğinde ise hayatı ile paralel olarak resimlerindeki anlam bütünlüğüne ulaşmak mümkündür.

Yazar Katkıları

Araştırma Tasarımı (CRediT 1) Yazar 1 (%50) – Yazar 2 (%50)

Veri Toplama (CRediT 2) Yazar 1 (%50) – Yazar 2 (%50)

Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama (CRediT 3-4-6-11) Yazar 1 (%50) – Yazar 2 (%50)

Makalenin Yazımı (CRediT 12-13) Yazar 1 (%50) – Yazar 2 (%50)

Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi (CRediT 14) Yazar 1 (%50) – Yazar 2 (%50)

Finansal Destek Beyanı

Yazar bu çalışma için finansal destek beyan etmemiştir.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması yoktur.

REFERANSLAR

- Aydoğdu, M. (2021). *Çağdaş Türk resminde balon imgesi: Fikret Mualla ve Tuncay Betil örneđi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Batu, B. (2014). Sanat yapıtı eleştirisinde karşılaşılan sıkıntılar ve göstergebilimsel çözümleme yöntemi. *Art-E Sanat Dergisi*, 7(13), 114-128. <https://doi.org/10.21602/sduarte.221578>
- Bircan, U. (2015). Roland Barthes ve göstergebilim. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 26, 17-41.
- Civelek, M. (2020). Göstergebilimin kuramsal açıdan incelenmesine yönelik bir araştırma. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 771-784. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.683974>
- Dino, A. (1980). *Gören göz için Fikret Mualla*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Diğler, R., & Soylu, R. (2023). Fikret Mualla'nın çağdaş Türk resim sanatı içindeki yeri ve resimlerinde ekspresif-fovist eğilimlerin yansımaları. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(95), 1034-1043. <https://doi.org/10.26450/jshsr.3654>
- Edgü, F. (1995). *Dostlara mektuplar*. Ankara: Yapı Kredi.
- Erkman, F. (1986). *Göstergebilime Giriş*, İstanbul: Alan.
- Erkman, F. (2005). *Göstergebilime Giriş*, İstanbul: Multilingual.
- Ertan, G., & Sansarcı, E. (2017). *Görsel sanatlarda anlam ve algı*. Alternatif Yayıncılık.
- Itten, J. (1973). *The art of color*. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- Keten, H. (2016). Modern sanatın nesnesi olarak 'hayvan'— 'animal' as the object of modern art. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 285-300. <https://doi.org/10.20875/sb.76604>
- Samur, D. (2019). *Sanat yapıtında renklerin fizyolojik ve psikolojik etkilerinin sarı renk bağlamında incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye.
- Şirin, B., & Coşkun, N. (2023). İkonografi ve ikonoloji yöntemi ile Fikret Mualla Saygı'nın "Yeni harfleri öğrenen kızlar" adlı eserinin analizi. *Akademik Sanat*, 19, 27-42.
- Topuz, H. (1995). Fiktet Mualla'nın sanatı. Z. Y. Yaman (Ed.), *Nakkaş içinde* (s. 11-14). Ankara: Vakıfbank.
- Toros, T. (1986). *Fikret Moualla*. İstanbul: Akbank Kültür.
- Vardar, B., & Rıfat, M. (1979). *Göstergebilim ilkeleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yaman, Z. Y. (1995). Nakkaş Fiktet Mualla. Z. Y. Yaman (Ed.), *Nakkaş içinde* (s. 33-51). Ankara: Vakıfbank.
- URL-1: Südor, G. (2023). *Canlı ve parlak renklerin arkasına sığınan yalnızlık: Fikret Mualla*. Evrensel. <https://www.evrensel.net/haber/357029/canli-ve-parlak-renklerin-arkasına-siginan-yalnizlik-fikret-mualla>
- (Erişim tarihi: 15.06.2024).

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Fikret Mualla is one of the important names of Contemporary Turkish Painting. He faced many problems throughout his life. Many of these are the problems he experienced during his childhood. To briefly mention them, he infected his mother with Spanish flu, even if he survived this disease, his mother could not bear the disease and died, and he blamed himself for this death throughout his life. This guilt resulted in tantrums and isolation from the social environment after he was injured while playing soccer (Toros, 1986). Mualla was sent to Switzerland to study engineering, but he could not adapt to engineering and went to Germany to study painting and art. When he graduated from university and returned to Turkey, his father continued to put pressure on him and he was able to get a job through his father. Unable to succeed here, Mualla resigned and started to paint only to earn a living. After the death of his father, he went to France during the Second World War (Dino, 1980). His life there was not comfortable either; gallery owners made money off him and cheated him. Fikret Mualla's alcohol problem progressed further during these years and his psychological state became maladaptive (Toros, 1986). He continued to paint until the end of his life. He died in 1967.

Fikret Mualla has a unique style of his own. He was influenced by the painters he met and followed in Germany, but he managed to keep his style original (Yaman, 1995). He is an important artist for Turkish Painting Art. He missed Turkey throughout his life and talked about this situation in his conversations with his friends. He was an artist who carried the Turkish culture with him during his time in France (Dino, 1980).

He talked about a wide variety of subjects in his paintings. Mualla's life is analyzed in two parts. During his Istanbul years, he painted the Golden Horn, cemeteries, mosque courtyards, and the valuable districts of Istanbul (Topuz, 1995). During his Paris years, he painted people sitting in cafes, playing cards, drinking wine, bars and entertainment centers.

He depicted a wide variety of subjects in his paintings. Mualla's life is analyzed in two parts. During his Istanbul years, he painted the Golden Horn, cemeteries, mosque courtyards, and the valuable districts of Istanbul (Topuz et al., 1995). During his Paris years, he painted people sitting in cafes, playing cards, drinking wine, bars and entertainment centers.

When the compositional features of his works are analyzed, we generally encounter open compositions. In these paintings, we see people who continue their lives in the normal flow (Şirin & Coşkun, 2023). He prefers to use closed compositions in portrait and still life paintings. He mostly painted his paintings with gouache paint, we can see fast and decisive brush strokes. Contour lines are evident. He starts his paintings with a single color in the background and later paints the figures in the foreground on this color. The dominant element in his paintings is color. Fikret Mualla does not use details in human figures.

He clearly prefers certain images in his paintings. These are the balloon, the male figure with monocle glasses, the dog, the mother and the child. He prefers these images because they have a connection with his past.

The reason for choosing the painting I will analyze in this article, "The Elegant Woman in Front of the Moulin Rouge", is that it contains many of the common images I mentioned above. The Moulin Rouge is a cabaret in France. In this painting, he depicted the Moulin Rouge on a yellow background with a city skyline around it. In the foreground, he painted five figures on a red background color. The dominant color of red expresses repressed emotions and repressed power (Itten, 1973).

Materials and Methods: The method used in this study is the semiotic artwork analysis method. Everything that creates meaning for semiotics can be analyzed. Semiotics breaks down the meaning that emerges in many disciplines. It completely defines and explains the process by which meaning emerges (Ertan & Sansarı, 2017). It reconstructs meaning through myths, metaphors and cultural codes and reasserts it through a meta-language (Civelek, 2020).

In this study, Roland Barthes' semiotic analysis method will be used among many different models and methods of semiotics. In this method, signification is handled as plain meaning and connotation. In addition to this method, Hjelmslev's narrative content plane and Greimas' semiotic quadrilateral scheme and the model of agents were utilized.

Findings

Semiotic Analysis of the Images in the Picture of the Elegant Woman in Front of the Moulin Rouge

Artist Name: Fikret Mualla Respect

Title: The Elegant Woman in Front of the Moulin Rouge

Material and Technique: Gouache on paper

Scale: 49x64cm

Date: It is thought to have been painted between 1950-1967.

Gallery where it was exhibited: Although it is not clear, it is said to be in a private collection in Paris.

When analyzed visually and stylistically, we can see elements of composition lined up on a horizontal plane. In the painting, colors are used to create a plane where figures and architectural structures are lined up. In this painting, the artist focused on color and figures. In terms of form, while there are natural forms such as human figures, clouds and sky in the painting, artificial forms such as cars, architectural structures, accessories and balloons are also used. Distinct contour lines are used to separate the forms from each other. There are three main colors. The parts of the painting where the color red is used intensely draw attention. The elements to be emphasized are in the red color. Mainly warm tones are used in the painting.

Signifiers: The elements that make up the sign are expressed as signified and signifier. The images used in Fikret Mualla's *Elegant Woman in Front of the Moulin Rouge* will be explained by considering them as signs.

Red Ground expresses the concept of energy in color symbolism. It is a color that knows no boundaries. It has an active and restless effect (Samur, 2019).

There is a male and female figure in the foreground and a size hierarchy between these figures. The reason why the female figure is depicted in a large size is that the woman exerts pressure and dominance over the man. The opposite hierarchy is also valid for the male and background figures

Figures of boys wearing skirts, these figures are depicted without identity. Although the figure of children is an indicator of joy and vitality, we see them in this painting in a suppressed form.

The balloons show a longing for childhood (Aydoğdu, 2021). The artist painted balloons to show his longing for Istanbul and his mother.

The yellow background is generally used in paintings as a representation of bright, daytime. Yellow is a cheerful and emotional color (Samur, 2019).

Tuxedo is a sign of nobility. We can understand that the wearer is in the upper classes of the bureaucracy.

White evening dress is used to evoke sexuality in women.

In the article, all the above-mentioned indicators were analyzed on the meaning analysis schema, the basic opposites schema and the actants schema.

Conclusion: Fikret Mualla was a prolific painter who devoted his life to art. The richness of the images

in his paintings comes from the traumatic events he experienced and his traumatic past. When we first look at Mualla's paintings, we see positive emotions such as joy and happiness in his figures. He paints with vivid colors in bright themes. When her paintings are analyzed and when her life, social life and family relations are taken into consideration, the meaning strings in Mualla's paintings reflect the true meaning of her paintings.